

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060107

DOM
2025-01-29
Stockholm

Mål nr
P 347-24

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-12-15 i mål nr P 4751-23,
se bilaga A

PARTER

Klagande
H.R.

Motpart

1. Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun
581 81 Linköping

2. H.L.

3. J.L.

4. G.P.

5. J.P.

6. K.P.W.

7. L.W.

Ombud för 4–7: Juristen I.E.
Ludvig & Co
Nygatan 93
602 34 Norrköping

Dok.Id 2155202

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

SAKEN

Förhandsbesked för nybyggnad av ett enbostadshus på fastigheten A i
Linköpings kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

H.R. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa Bygg-och miljönämnden i Linköpings kommuns beslut om förhandsbesked i dess helhet så att positivt förhandsbesked ges även för uppförande av ett enbostadshus på tomt 2.

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun har vidhållit sitt beslut.

H.L., J.L., G.P., J.P., K.P.W. och L.W. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har i allt väsentligt anfört detsamma som vid underinstanserna.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att den sökta åtgärden på tomt 2 är planerad att utföras på brukningsvärd jordbruksmark samt att åtgärden inte utgör ett sådant väsentligt samhällsintresse som anges i 3 kap. 4 § miljöbalken. Vad H.R. har anfört i Mark- och miljööverdomstolen leder inte till någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand och Katarina Berglund, referent, tekniska rådet Carina Nordström samt hovrättsrådet Helen Blomberg.

Föredragande har varit Jennifer Jarebro.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-12-15
meddelad i
Växjö

Mål nr P 4751-23

PARTER

Klagande
H.R.

Motpart
1. H.L.

2. J.L.

3. Linköpings kommun, Bygg- och miljönämnden
581 81 Linköping

4. K.P.W.

5. L.W.

6. G.P.

7. J.P.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Östergötlands läns beslut 2023-09-07 i ärende nr 403-16486-2021,
se bilaga 1

SAKEN

Förhandsbesked för nybyggnad, fastigheten A i Linköpings kommun

Domslut, se nästa sida

Dok.Id 708239

Postadress
Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-560 100

E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.domstol.se/vaxjo-tingsratt

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

DOMSLUT

Med delvis bifall till överklagandet och med ändring av länsstyrelsens beslut fastställer mark- och miljödomstolen Bygg- och miljönämndens förhandsbesked i den del det avser bygglovspliktig åtgärd benämnd tomt 1.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun beviljade den 19 augusti 2021 förhandsbesked för nybyggnad av två enbostadshus på fastigheten A.

Beslutet förenades med villkor.

Beslutet överklagades till länsstyrelsen som i beslut den 7 september 2023 upphävde förhandsbeskedet.

Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen av H.R.

YRKANDEN M.M.

H.R. har yrkat mark- och miljödomstolen undanröjer länsstyrelsens beslut och fastställer Bygg- och miljönämndens beslut. Han har i huvudsak och sammanfattningsvis anfört följande. Bygg- och miljönämnden beviljade förhandsbesked för både tomt 1 och tomt 2. Markbeskaffenheten på tomt 2 har aldrig utgjort och kommer inte att utgöra brukningsvärd jordbruksmark. ”Hagen”(syftar på tomt 2, domstolens anm.) har sedan år 2002 arrenderats ut för 1-3 hästar. ”Hagen” omfattar ca 2 h varav 0,3 ha skulle bli en tomt. Delar av hagen har varit skog och delar har varit trädgård. Den innehåller bergsknallar samt större stenar. Det kommer även framledes att gå att arrendera mark till hästar. Länsstyrelsen borde bedömt tomt 1 och tomt 2 separat från varandra. Han har bifogat ett utlåtande från rådgivare L-G.S. vilket stödjer hans talan. Han har tillagt att betet är magert och att hästar som går där måste stödutfodras. Platsen för tomt 1 består av buskage av huvudsakligen slån som hans far planterade samtidigt som den i öster angränsande björkskogen.

Bygg- och miljönämnden tillstyrker överklagandet och tillägger följande. Den aktuella betesmarken är inte brukningsvärd på det sätt som avses enligt 3 kap. 4 § miljöbalken. Den aktuella platsen utgörs av betesmark utan några särskilda naturvärden med förekomst av stenblock och berg i dagen.

L.W. har motsatt sig överklagandet, har yrkat att länsstyrelsens beslut fastställs och har i huvudsak anfört följande. Länsstyrelsens beslut är korrekt.

Marken har använts som bete för kor, får och hästar under de 32 år han varit bosatt i området. Det planeras totalt fem tomter i området. Linköpings kommun ser inte till helheten. Det finns bättre platser för nybyggnation. Riksintresset KE42 för Askeby är tänkt att vara för bevarande av de ursprungliga miljön vilken skulle gå förlorad vid planerad byggnation. Byggnationen strider även mot 2 kap. 9 § plan- och bygglagen. Vid fem godkända bygglov skulle trafiken öka med ca 30-50 fordon per dygn till ca 190-200 fordon per dygn. Detta skulle öka risken för olyckor.

Utlåtandet från L-G.S. är fyllt med svepande påståenden och felaktigheter. Han har bifogat bilder, redovisning av trafiksituationen, kartbild över Askeby samt beskrivning av riksintresset KE 42 Askeby. Han har åberopat vittnet Y.J. i fråga om trafiksituationen.

K.P.W. har motsatt sig överklagandet, har yrkat att länsstyrelsens beslut fastställs och har i huvudsak anfört följande. Att bygga på fastigheten är inte förenligt med riksintresset KE42. Fastigheten utgör betesmark. Det planeras fem tomter i området. Kommunen ser inte till helheten. Det finns andra bättre platser för nybyggnation. Hon ifrågasätter vad L-G.S. vet hur de upplever insyn och atmosfär. Biltrafiken kommer att öka med 30-40 fordon per dygn. Hon har bifogat bilder samt kartbild över Askeby, sammanställning över trafikmängd, samt beskrivning av riksintresset KE 42 Askeby. Hon har åberopat vittnet Y.J. i fråga om trafiksituationen.

G.P. har motsatt sig överklagandet, har yrkat att länsstyrelsens beslut fastställs och har i huvudsak anfört följande. Hela A utgör brukningsvärd jordbruksmark. Marken betas av hästar och kraftiga biffkor. Där finns, gullvivor, ängsblommor, humlor, bin skalbaggar etc, boplatser för småfåglar och fasaner. Om hus placeras enligt tomt 1 försvinner boplatserna. Antalet tornseglare har ökat. Det finns fladdermöss i området. Den ursprungliga landskapsbilden är viktig att bevara utifrån natur- och kulturmiljövärden.

J.P. har motsatt sig överklagandet, har yrkat att länsstyrelsens beslut fastställs och har i huvudsak anfört följande. Marken i Stämna har bestått av öppna fält och partier med träd vilket framgår av flygbilder från 1960 i lantmäteriets kartdatabas. Marken för tomt 1 och 2 användes i vart fall enligt bilder från 1988, 2021 och 2023 som betesmark vilket gör den till brukningsvärd jordbruksmark. År 2009 utfördes trädfällning på A för att utöka betesmarken. Enligt riksintresse KE42 är det av största vikt att de gamla betesmarkerna hålls öppna för att bibehålla karaktären av jordbruksbygd. Betesmarkerna bidrar till naturvård och mångfald av arter. Han har bifogat bilder flygfoto och beskrivning av riksintresse KE42 Askeby.

H.L. och J.L. har motsatt sig överklagandet, har yrkat att länsstyrelsens beslut fastställs och har i huvudsak anfört följande. De instämmer i länsstyrelsens bedömning. Marken har använts som betesmark för får hästar och kor. Betet är inte dåligt utan tvärtom ett kraftigt bete vilket bl.a. lett till att deras hästar fått fång när de betat där. Vägen är en återvändsgränd vilket ger upplevelse av mycket trafik. Totalt fem förhandsbesked har ansökts i området, tre av dem av H.R. som själv bor i Sollentuna. Det är inte utveckling av byn utan bara ekonomiskt egenintresse. De delar inte Linköpings kommuns bedömning att byggnationen inte skulle leda till väsentlig olägenhet för dem. De röjningsarbeten som gjorts tyder på motsatsen. Det ledde även till att fasanbeståndet försvann. Fasanerna har dock återkommit då arbetena upphörde. Skrivelsen från L-G.S. upplevs som oseriös och skriven av en utomstående person. Påståendet att vissa medlemmar av vägsamfälligheten är bråkiga är beklagligt.

Mark- och miljödomstolen har den 1 december 2023 hållit syn på platsen.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Bygg- och miljönämnden har gett positivt förhandsbesked för två bygglovspliktiga åtgärder på fastigheten A skifte 3. De två förhandsbeskeden omnämns i handlingarna som tomt 1 respektive tomt 2. Länsstyrelsen har, efter överklagande från närboende, upphävt förhandsbeskeden med hänvisning till att marken utgör brukningsvärd jordbruksmark och att 3 kap. 4 § miljöbalken därmed hindrar byggnationen. Länsstyrelsen har i sin motivering bedömt tomt 1 och tomt 2 olika avseende frågan om jordbruksmark men har i sitt beslut upphävt förhandsbeskeden för både tomt 1 och tomt 2.

Parterna i nu aktuellt mål i mark- och miljödomstolen har i huvudsak anfört följande frågor som avgörande för om de givna förhandsbeskeden ska tillåtas eller inte.

- Påverkan på riksintresse
- Brukningsvärd jordbruksmark
- Påverkan på naturmiljön
- Trafiksituationen
- Betydande olägenhet

H.R. har i första hand yrkat ändring av länsstyrelsens beslut så att de positiva förhandsbeskeden avseende båda åtgärderna återställs och i andra hand yrkat att åtminstone en av åtgärderna ska godtas. Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att de två sökta åtgärderna kan bedömas fristående från varandra, det går således att pröva både förstahands- och andrahandsyrkandet. Avseende ovanstående frågor gör mark- och miljödomstolen följande bedömningar.

Påverkan på riksintresset

Avseende påverkan på riksintresset instämmer mark- och miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning (stycke 1-3 på sidan 7 i länsstyrelsens beslut) att riksintresset inte skadas på ett sådant påtagligt sätt att åtgärden inte kan tillåtas. Den bedömningen gäller både åtgärden benämnd tomt 1 och åtgärden benämnd tomt 2. Vad de klagande anfört medför ingen annan bedömning.

Brukningsvärd jordbruksmark

I fråga om tomt 2 instämmer mark- och miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning att den utpekade platsen för bygglovspliktig åtgärd utgör brukningsvärd jordbruksmark (stycke 2 på sidan 8 i länsstyrelsens beslut). Domstolen tillägger följande. Utifrån vad som framgår av länsstyrelsens beslut, handlingarna i målet och vad som iaktogs vid synen utgörs platsen av betesmark som de senaste åren använts för bl.a. hästar och kor. Vidare har marken varit föremål för röjning år 2009 då träd/skog togs ned vilket beredde plats för bete. Även dessa omständigheter talar för att marken ska ses som brukningsvärd jordbruksmark. Att parterna har olika uppfattning om hur kraftigt betet är och om det krävs stödutfodring eller inte förändrar inte den bedömningen. Att uppföra ett bostadshus är vidare, under förhållandena i målet, inte ett sådant väsentligt samhällsintresse som anges i 3 kap. 4 § miljöbalken och nämnda regel utgör därmed ett hinder mot det av Bygg- och miljönämnden givna förhandsbeskedet. Länsstyrelsens beslut att upphäva förhandsbeskedet ska därför i den del det avser tomt 2 stå fast.

I fråga om den bygglovspliktiga åtgärden benämnd tomt 1 så ligger den i ett tätt buskage med enstaka träd som i sin tur åt öster ansluter mot björkskog. Norrut finns det koppling mot betesmark. H.R. har uppgett att både buskaget och björkskogen är planterade för ca 30 år sedan. Länsstyrelsen har bedömt att tomt 1 inte utgör brukningsvärd jordbruksmark. Mark- och miljödomstolen bedömer också att platsen för bygglovspliktig åtgärd där det idag är ett buskage inte utgör brukningsvärd jordbruksmark. Regleringen i 3 kap. 4 § miljöbalken utgör därmed inget hinder mot förhandsbeskedet benämnt tomt 1.

Påverkan på naturmiljön

Mark- och miljödomstolen bedömer att den planerade byggnationen avseende både tomt 1 och tomt 2 ansluter till befintlig bebyggelse som redan är påverkad av byggnation och mänsklig närvaro. Det framgår inte av underlaget eller är på annat sätt visat att de aktuella tomterna hyser sådana skyddsvärda naturvärden att byggnation av denna anledning inte kan tillåtas. Påverkan på naturmiljön av två

tillkommande hus är likartad den påverkan på området som redan finns och utgör inte heller vad gäller de aktuella platserna i sig hinder mot planerad byggnation.

Trafiksituationen

Området är redan bebyggt och trafikförsörjningen sker genom en befintlig väg som kommer norrifrån från Askeby, passerar en husklunga norr om nu aktuell plats och sedan fortsätter till ett antal hus söderut. Den ökning av trafiken som två tillkommande bostadshus skulle ge är inte så omfattande att den tillkommande byggnationen skulle vara olämplig. Tvärtom är det så att den beskrivna trafikförsörjning uppfyller plan- och bygglagens krav även med beaktande av de två tillkommande husen. Vad vittnet Y.J. har anfört ändrar inte den bedömningen.

Betydande olägenhet

I fråga om trafiken hänvisas till vad som anges ovan. Eventuell trafikökning bedöms inte medföra betydande olägenhet.

Reglerna om betydande olägenhet i 2 kap. 9 § plan- och bygglagen ska vidare inte tolkas så att en befintlig närboende ska ges ett bestämmande inflytande över hur en annan markägare väljer att disponera sin mark bara för att den bebyggs. Det som inte är tillåtet enligt nämnt lagrum är just att åstadkomma betydande olägenhet för en granne. Att i enlighet med de givna förhandsbeskeden uppföra ett eller två bostadshus i närheten av befintliga bostadshus medför inte betydande olägenhet. Vad de klagande anfört i den frågan medför ingen annan bedömning.

Sammanfattande bedömning

Mark- och miljödomstolen finner avseende frågorna riksintresse, trafiksituation, naturmiljö och betydande olägenhet att det inte föreligger hinder för något av de av Bygg- och miljönämnden givna förhandsbeskeden benämnda tomt 1 och tomt 2.

När det gäller frågan om brukningsvärd jordbruksmark och regleringen i 3 kap. 4 § miljöbalken finner domstolen i enlighet med vad som angetts ovan att avseende

förhandsbeskedet för tomt 2 ska länsstyrelsens beslut att upphäva förhandsbeskedet stå fast. Överklagandet ska alltså avslås i den delen.

I fråga om förhandsbeskedet för tomt 1 utgör regleringen i 3 kap. 4 § miljöbalken inget hinder mot förhandsbeskedet. Med delvis ändring av länsstyrelsens beslut ska det av Bygg- och miljönämnden givna förhandsbeskedet fastställas i den del det avser den bygglovspliktiga åtgärden benämnd tomt 1.

Vad parterna i övrigt anfört i målet medför ingen annan bedömning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 5 januari 2024.

Peter Ardö

Erik Almquist

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Erik Almquist.